

Motion till riksdagen 2018/19:1789

av **Mathias Tegnér m.fl. (S)**

Ett fritt Västsahara

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en marockansk vägran att acceptera en folkomröstning skulle aktualisera frågan om ett diplomatiskt erkännande av ett fritt Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Minurso bör få ett utökat mandat och kunna kontrollera brott mot de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta avstånd från handel med västsahariska naturresurser där intäkterna inte kommer västsaharierna till del och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stopp mot Marockos exploatering av västsahariska fiskevatten och naturtillgångar samt ursprungsmärkning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en plan för ett utökat bistånd till befolkningen i Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I samband med Berlinkonferensen 1884 fick Spanien rätten att kolonisera Västsahara i nordöstra Afrika. Efter nästan hundra års kolonisation lämnade Spanien år 1975 området till förmån för Marocko och Mauretanien. Marocko ockuperade Västsahara genom ”den gröna marschen”, där kung Hassan II mobiliserade hundratusentals marockaner för att vandra in i Västsahara. Efter flera års krig accepterades 1988 en vapenvila mellan Marocko och Polisario, västsahariernas befrielseorganisation och av FN erkända representant, och år 1990 antog FN en fredsplan.

Efter år av umbäranden upprättades 1991 Minurso, en FN-insats som har i uppdrag att genomföra en folkomröstning om områdets status. Tanken var då att folkomröstningen skulle genomföras redan 1992, men på grund av olika former av dispyter kring vilka som ska rösta är den ännu inte genomförd. Mycket tyder på att Marocko aldrig hade för avsikt att låta omröstningen genomföras, utan har valt att obstruera processen.

Hundratusentals människor tvingades fly och samlades upp i flyktingläger på andra sidan den algeriska gränsen i närheten av Tindouf, och där lever de än idag. Denna del av Sahara kallas ibland för Djävulsöknen eller Djävulens trädgård. På sommaren är det inte ovanligt att temperaturen når 60 grader Celsius, vilket innebär att här kan inget odlas och här finns inte heller förutsättningar att leva. Över 70 procent av de ammande kvinnorna lider av anemi och upp emot 5 procent av barnen under 5 år är akut undernärda.

Västsahara har varit ockuperat av Marocko i över 40 år. Diskussionen om folkomröstning och om självständighet har varit aktuell länge och har pekats ut av FN som en förutsättning för att det västsahariska folket ska få möjlighet att själva kunna avgöra sin framtid. Det är viktigt att idén om västsahariernas självbestämmande lever vidare. Om inte Marocko accepterar en folkomröstning bör frågan om erkännande aktualiseras. Under alla dessa år lever västsaharierna antingen under ockupation i Västsahara eller i flyktingläger i Algeriet, på platser som faktiskt är obeboeliga.

Amnesty har rapporterat om att västsahariernas yttrande- och föreningsrätt är starkt begränsad och att västsaharier har fängslats efter fredliga demonstrationer mot den marockanska ockupationen. Då Minurso inte har mandat att ingripa vid övergrepp mot mänskliga rättigheter och FN:s höga kommissarie för mänskliga rättigheter inte heller är närvarande i Västsahara eller lägren i Tindouf, är det omöjligt för dem att undersöka påstådda övergrepp. Trots alla tecken på övergrepp mot västsaharierna och kraftig uppvaktning från det civila samhället så har inte Minursos mandat utökats, mycket på grund av att Frankrike i FN:s säkerhetsråd effektivt har blockerat en utvidgning av Minursos mandat.

Handel med västsahariska naturtillgångar står i direkt strid med folkrättens regler, om den inte kommer det västsahariska folket till del. Redan 2002 fastslog FN:s dåvarande rättschef Hans Corell på en förfrågan från FN:s säkerhetsråd att den internationella rätten är tydlig. Handel med västsahariska naturtillgångar är oförenlig med folkrätten, om den inte utförs i enlighet med det västsahariska folkets intressen och bidrar till den socioekonomiska utvecklingen i dessa.

Samtidigt råder undernäring och fattigdom i Västsahara och de västsahariska flyktinglägren i Algeriet, mycket just för att handeln inte kommer västsaharierna till del.

FN har vid upprepade tillfällen slagit fast att Västsahara har rätt till självständighet och har uppmanat Marocko att avsluta ockupationen. Den internationella domstolen i Haag har avfärdat Marockos anspråk på Västsaharas territorium. Trots det orimliga i Marockos anspråk så fortsätter ockupationen och inget tyder på att en folkomröstning kommer genomföras. Därför fortsätter Västsahara att vara Afrikas sista koloni.

Konflikten i Västsahara är en av många bortglömd konflikt i världen. Låt oss inte glömma de människor som lever i utsatthet i Djävulens trädgård.

Mathias Tegnér (S)

Eva Lindh (S)

Thomas Hammarberg (S)

Erik Ezelius (S)

Johan Büser (S)

Laila Naraghi (S)

